ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
იურიდიული ფაკულტეტი

სამართლის ჟურნალი

№1, 2019

უნივერსიტეტის
გამომცემლობა

UDC (უაკ) 34(051.2)
ს-216

მთავარი რედაქტორი

ირაკლი ბურდული (პროფ., თსუ)

სარედაქციო კოლეგია:

† **ლევან ალექსიძე** (პროფ., თსუ)
გიორგი დავითაშვილი (პროფ., თსუ)
ავთანდილ დემეტრაშვილი (პროფ., თსუ)
ბესარიონ ზოიძე (პროფ., თსუ)
თევდორე ნინიძე (პროფ., თსუ)
ნუგზარ სურგულაძე (პროფ., თსუ)
პაატა ტურავა (პროფ., თსუ)
ლადო ჭანტურია (პროფ., თსუ)
ნათია ჩიტაშვილი (ასოც. პროფ., თსუ)
ლელა ჯანაშვილი (ასოც. პროფ., თსუ)
გიორგი ხუბუა (პროფ., თსუ)
ლაშა ბრეგვაძე (თ. წერეთლის სახ. სახელმწიფოსა და სამართლის ინსტიტუტის დირექტორი)
გუნთერ ტოიბნერი (პროფ., ფრანკფურტის უნივერსიტეტი)
ბერნდ შუნემანი (პროფ., მიუნხენის უნივერსიტეტი)
იან ლიდერი (პროფ., ფრაიბურგის უნივერსიტეტი)
ხესე ანტონიო სეოანე (პროფ., ლა კორუნიის უნივერსიტეტი)
კარმენ გარსიმარტინი (პროფ., ლა კორუნიის უნივერსიტეტი)
არტაკ მკრტიჩიანი (პროფ., ლა კორუნიის უნივერსიტეტი)

გამოცემულია ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის საუნივერსიტეტო საგამომცემლო საბჭოს გადაწყვეტილებით

© ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის გამომცემლობა, 2020

ISSN 1987-7668

თათია ქვრივიშვილი *

კანონთან კონფლიქტში მყოფი არასრულწლოვნის პირადი ცხოვრების დაცულობა სასამართლოში საქმის განხილვისას

წინამდებარე სტატია შეეხება კანონთან კონფლიქტში მყოფი არასრულწლოვნის პირადი ცხოვრების დაცულობის საკითხს, კერძოდ, სასამართლოში საქმის დახურულ კარს მიღმა განხილვის წესს და სხდომაზე დამსწრე პირთა წრის შეზღუდვის საკითხს; თუ როგორია ამ კუთხით საერთაშორისო სტანდარტები, საზღვარგარეთის ქვეყნების პრაქტიკა და საქართველოში საკანონმდებლო რეგულირება. ნაშრომში ცალკე თავი აქვს დათმობილი ორი კონკურენტული უფლების დაპირისპირების საკითხს: არასრულწლოვნის პირადი ცხოვრების უფლება და საქმის საჯარო განხილვის უფლება, თუ როგორია ამ მხრივ ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოსა და საზღვარგარეთის ქვეყნების სასამართლოთა პრაქტიკა.

ვინაიდან საქართველოს არასრულწლოვანთა მართლმსაჯულების კოდექსმა იმპერატიულად დაადგინა არასრულწლოვნის საქმის დახურულ კარს მიღმა განხილვის წესი, ყოველგვარი გამონაკლისის გარეშე და მკაცრად შეზღუდა სხდომაზე დამსწრე პირთა წრე, საერთაშორისო პრაქტიკის კვლევის საფუძველზე, გაანალიზებული იქნება, ყოველთვის შეიძლება იყოს თუ არა თავსებადი აღნიშნული დანაწესი არასრულწლოვნის საუკეთესო ინტერესთან და ყოველთვის იცავს თუ არა იგი არასრულწლოვანთა უფლებებს.

საკვანძო სიტყვები: *არასრულწლოვანთა მართლმსაჯულება, კანონთან კონფლიქტში მყოფი არასრულწლოვანი, პირადი ცხოვრების უფლება, საქმის განხილვა დახურულ სასამართლო სხდომაზე, საქმის საჯარო განხილვის უფლება, არასრულწლოვნის საქმის სასამართლო განხილვაზე დამსწრე პირთა წრე.*

1. შესავალი

ბავშვები არიან უფლებების მფლობელნი, ვიდრე, უბრალოდ, დაცვის ობიექტები. ისინი არიან ყველა ადამიანის/ფუნდამენტური უფლებებისა და სპეციალური რეგულაციების საგნის ბენეფიციარები, რომლებსაც თავისებურებები ახასიათებთ.[1] ბავშვის უფლებათა კონვენცია შეიქმნა იმიტომ, რომ ბავშვები, ზრდასრულებისგან განსხვავებით, საჭიროებენ სპეციალურ ბავშვთა უფლებებს. ეს გულისხმობს განსხვავებას ბავშვსა და ზრდასრულს შორის და ორივე მათგანის განსხვავებულ სამართლებრივ მდგომარეობას. [2]

ახალგაზრდებთან მოპყრობის ყველაზე აღსანიშნავ ასპექტს დასავლეთის ქვეყნებში წარმოადგენს ის, რომ ყველა ქვეყანა მიისწრაფვის იმგვარი სამართლის და პოლიტიკისკენ, რომელშიც ასახული იქნება შეხედულება, მოეპყრონ არასრულწლოვნებს ზრდასრულ დამნაშვეთაგან განსხვავებულად.[3] არასრულწლოვნის მოუმწიფებლობის გამო, არასრულწლოვანთა „ახალი“ უფლებების დაცვის პროცესი მოითხოვს განსაკუთრებულ განხილვას, რომელიც არაა დამახასიათებელი სრულწლოვანთა სისხლის სამართლის პროცესისთვის. პროცესის უზრუნველყოფის გზები არ შე-

---

* ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის იურიდიული ფაკულტეტის დოქტორანტი.

1 European Union Agency for Fundamental Rights and Council of Europe, Handbook on European |Law Relating to the Rights of the Child, Luxembourg, 2015, 17.

2 *Hopman M. J.*, (Why) Should Children Have Rights? A Philosophical Perspective, The United Nations Convention on the Rights of the Child (Taking Stock After 25 Years and Looking Ahead), 2016, 272.

3 *Doob A. N., Tonry M.,* Varieties of Youth Justice, Crime and Justice, Vol. 31, Youth Crime and Youth Justice: Comparative and Cross-National Perspectives, Crime and Justice, The University of Chicago Press Journals, 2004, 3.

იძლება იყოს, უბრალოდ, სისხლის სამართლის პროცედურებიდან სესხება, არამედ უნდა მოხდეს მოდიფიცირება არასრულწლოვნისთვის დამახასიათებელი სოციალური, ემოციური და ფსიქოლოგიური მახასიათებლების მხედველობაში მიღებით.[4]

საერთაშორისო სტანდარტების მიხედვით, ბავშვებს, ზრდასრული ადამიანებისგან განსხვავებით, აქვთ პირადი ცხოვრების სრული პატივისცემის უფლება საქმის განხილვის ყველა სტადიაზე.[5] „კონფიდენციალობა" მნიშვნელოვანი განმასხვავებელი ფაქტორია არასრულწლოვანთა სასამართლოებსა და ტრადიციულ სასამართლო პროცესებს შორის.[6]

აღნიშნული, ნორმა-პრინციპის სახით, ასახულია საქართველოს არასრულწლოვანთა მართლმსაჯულების კოდექსის მე-13 მუხლის 1-ლ ნაწილშიც,[7] რომლის თანახმადაც, არასრულწლოვნის პირადი ცხოვრების დაცულობა უზრუნველყოფილია არასრულწლოვანთა მართლმსაჯულების პროცესის ნებისმიერ სტადიაზე. ხოლო ამავე კოდექსის 26-ე მუხლი იმპერატიულად განსაზღვრავს, რომ კანონთან კონფლიქტში მყოფი არასრულწლოვნის საქმე დახურულ სასამართლო სხდომაზე განიხილება. ამავე მუხლით შეზღუდულია სხდომაზე დამსწრე პირთა წრეც.

წინამდებარე ნაშრომის მიზანს წარმოადგენს არასრულწლოვანთა მართლმსაჯულებაში პირადი ცხოვრების უფლების დაცულობის საკითხის კვლევა. ვინაიდან არასრულწლოვნის პირადი ცხოვრების უფლება მრავალი კომპონენტის მომცველია და მისი დაცვა სავალდებულოა საქმის განხილვის ყველა სტადიაზე, დაწყებული ბავშვის პირველი კონტაქტიდან სამართალდამცავ ორგანოებთან და დამთავრებული სასამართლო გადაწყვეტილების გამოცხადებით. წინამდებარე ნაშრომი შეეხება არასრულწლოვნის პირადი ცხოვრების დაცულობის მხოლოდ იმ ნაწილს, რომელიც უკავშირდება სასამართლოში კანონთან კონფლიქტში მყოფი არასრულწლოვნის საქმის განხილვას.

2. ბავშვთა უფლებების ისტორიული განვითარება

მე-19 საუკუნის ბოლოს მსოფლიოში პირველი არასრულწლოვანთა მართლმსაჯულების სისტემა ილინოისში, ამერიკის შეერთებულ შტატებში ჩამოყალიბდა და შეიქმნა პირველი არასრულწლოვანთა სასამართლო. ილინოისის არასრულწლოვანთა სასამართლოს კანონი (1899) აღიარებულია, როგორც კანონმდებლობის პირველი მაგალითი, რომელიც არასრულწლოვან დამნაშავეთა ცალკე მართლმსაჯულების სისტემის შექმნას ითვალისწინებდა (Sloth-Nielsen, 2001).[8] როდესაც ამერიკის პირველი არასრულწლოვანთა სასამართლო ამოქმედდა ჩიკაგოში, ის ღია იყო საზოგადოებისთვის და პრესისთვის.[9]

აშშ-ის ნაბიჯებს სხვა ქვეყნებიც მიჰყვნენ, რომლებმაც დამოუკიდებელი არასრულწლოვანთა კანონმდებლობა, სასამართლოები და ინსტიტუციები შექმნეს. [10]

---

4 In re Gault„ Supreme Court of U.S., No. 116, 1 (1967). იხ. *Grisso T.*, Juveniles' Waiver of Rights, Legal and Psychological Competence, New York, 1981, 2.

5 *ჰამილტონი ქ.,* არასრულწლოვანთა მართლმსაჯულების საკანონმდებლო რეფორმის სახელმძღვანელო მითითებები, თბ., 2015, 88.

6 *Greenebaum S. S.*, Conditional Access to Juvenile Court Proceedings: A Prior Restraint or a Viable Solution?, Journal of Urban and Contemporary Law, Vol. 44, 1993, 136.

7 საქართველოს არასრულწლოვანთა მართლმსაჯულების კოდექსი, 12/06/2015.

8 *Rap S.,* The Participation of Juvenile Defendants in the Youth Court A Comparative Study of Juvenile Justice Procedures in Europe, Utrecht, 2013, 37.

9 American Bar Association (ABA) Division for Public Education, The History of Juvenile Justice, Dialogue on Youth and Justice, 2007, 2, <https://www.americanbar.org/content/dam/aba/migrated/publiced/features/DYJpart1.authcheckdam.pdf>, [4.11.2019].

10 *Rap S.,* The Participation of Juvenile Defendants in the Youth Court A Comparative Study of Juvenile Justice Procedures in Europe, Utrecht, 2013, 37.

რაც შეეხება ევროპას, 1908 წელს ფრანკფურტი გახდა პირველი გერმანული ქალაქი, რომელმაც დააფუძნა სპეციალური სასამართლო განყოფილება არასრულწლოვან მსჯავრდებულთათვის, ხოლო 1923 წლის კანონით „არასრულწლოვანთა სასამართლოს შესახებ" აიკრძალა არასრულწლოვანთა საჯარო სასამართლო პროცესები".[11] აღნიშნული კანონი „გახდა მაგალითი სხვა ქვეყნებისთვის".[12]

მე-20 საუკუნის დასაწყისში განვითარება დაიწყო ბავშვის უფლებების შესახებ საერთაშორისო სამართალმა. ეს განვითარება მოხდა ადამიანის უფლებათა საერთაშორისო სამართალთან ტანდემში.[13]

ადამიანთა ისტორიაში დიდი ხნის განმავლობაში ბავშვის სამართლებრივი სტატუსი არ წარმოადგენდა სახელმწიფოს, მთავრობის, საერთაშორისო ორგანიზაციებისა და ოჯახისთვისაც კი ყურადღების საგანს. ბავშვი განიხილებოდა, როგორც უფლებების დამოუკიდებელი მფლობელი კი არა, არამედ – როგორც მშობლების ან მეურვეების უფლებებს მეტ-ნაკლებად დაქვემდებარებული ობიექტი. მეტი ყურადღების მიქცევა ბავშვებისთვის და მათი პოზიციებისთვის დაიწყო პირველი მსოფლიო ომის შემდეგ, როდესაც დების – ეგლანტინ ჯებბისა და დოროთი ბაქსტონის – ძალისხმევის წყალობით, ბავშვის უფლებათა დეკლარაცია (1924) იქნა მიღებული.[14]

მას შემდეგ მრავალი საერთაშორისო აქტი და ხელშეკრულება იქნა მიღებული, რომელიც ბავშვთა უფლებებს შეეხება. ესენია: გაეროს საერთაშორისო პაქტი სამოქალაქო და პოლიტიკური უფლებების შესახებ (1966 წელი), გაეროს სტანდარტული მინიმალური წესები არასრულწლოვანთა სისხლის სამართლის ადმინისტრირების შესახებ („პეკინის წესები", 1985 წელი), გაეროს ბავშვთა უფლებების კონვენცია (1989 წელი), გაეროს წესები თავისუფლებააღკვეთილ არასრულწლოვანთა დასაცავად („ჰავანის წესები", 1990 წელი) და სხვ.

ბავშვის უფლებების ხელშეწყობა და დაცვა წარმოადგენს ევროკავშირის ერთ-ერთ მიზანს, რის შესახებაც ლისაბონის ხელშეკრულებაშია ხაზგასმული. აღსანიშნავია, რომ დღეს ევროკავშირის ხელშეკრულების მე-3 (3) მუხლი პირდაპირ მოითხოვს ევროკავშირისგან ბავშვის უფლებების დაცვას. ბავშვის უფლებები უფრო მეტად გათვალისწინებულია ევროკავშირის ფუნდამენტურ უფლებათა ქარტიაში.[15]

ბოლო 20 წლის განმავლობაში ევროპაში ახალგაზრდული მართლმსაჯულების სისტემები მნიშვნელოვან ცვლილებებს განიცდის, განსაკუთრებით, ცენტრალურ და აღმოსავლეთ ევროპის ყოფილ სოციალისტურ ქვეყნებში.[16]

რაც შეეხება საქართველოს, 2015 წლამდე არასრულწლოვანთა მართლმსაჯულების საკითხები რეგულირებული იყო სისხლის სამართლის მატერიალური და საპროცესო კოდექსებით, რომელშიც ცალკე თავი ჰქონდა დათმობილი იმ სპეციალურ დებულებებს, რომლებიც მხოლოდ არასრულწლოვანთა საქმისწარმოებისას გამოიყენებოდა. პირადი ცხოვრების დაცულობის კუთხით აღსანიშ-

---

11 *Albrecht H.,* Youth Justice in Germany, Crime and Justice, Vol. 31, Youth Crime and Youth Justice: Comparative and Cross-National Perspectives, The University of Chicago Press Journals, 2004, 445.

12 *Palmer E.,* Germany: Children's Rights: International and National Laws and Practice, Law Library of Congress, 2007, 94, <https://www.loc.gov/law/help/child-rights/pdfs/ChildrensRights-Germany.pdf>, [04.11.2019].

13 *Rap S.,* The Participation of Juvenile Defendants in the Youth Court A Comparative Study of Juvenile Justice Procedures in Europe, Utrecht, 2013, 38.

14 *Jancic O. C.,* The Rights of the Child in a Changing World, 25 Years After the UN Convention on the Rights of the Child, International Academy of Comparative Law, 2016, Preface.

15 Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions, An EU Agenda for the Rights of the Child, 2011, 3.

16 *Dünkel F.,* Juvenile Justice Systems in Europe – Reform Developments Between Justice, Welfare and 'New Punitiveness', Kriminologijos Studijos, Vol. 1, 2004, 32.

ნავია, რომ სასამართლოში საქმის განხილვა, ჯერ კიდევ ძველი სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის მე-16 მუხლის მე-4 ნაწილის თანახმად, მთლიანად ან ნაწილობრივ, დახურულ სასამართლო სხდომაზე მხარის მოთხოვნით განიხილებოდა, რათა არ გახმაურებულიყო ცნობები საქმეში მონაწილე პირის ინტიმური ან პირადი ცხოვრების საიდუმლოების შესახებ, როდესაც ამას მოითხოვდა პროცესის მონაწილისა და მისი ოჯახის წევრების ან ახლო ნათესავების პირადი უსაფრთხოების დაცვა. ხოლო ამავე მუხლის მე-7 ნაწილის თანახმად, გადაწყვეტილება ყველა შემთხვევაში საქვეყნოდ ცხადდებოდა, იქნებოდა ეს არასრულწლოვნის თუ სრულწლოვანი პირის საქმე.[17] რაც შეეხება ახალ სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსს, 2015 წლამდე მდგომარეობით, სსსკ-ის 317-ე მუხლის 1-ლი ნაწილის მიხედვით, სასამართლო სხდომა, რომელსაც არასრულწლოვანი ბრალდებული ესწრებოდა, დახურულად ტარდებოდა.[18] განაჩენის გამოცხადების წესი აქაც ძველი კოდექსის ანალოგიურად იყო რეგულირებული.

არასრულწლოვანთა მართლმსაჯულების ცალკე კოდექსის სახით გამოყოფის საკითხი აქტუალური საქართველოს საკანონმდებლო სივრცეში მას შემდეგ გახდა, რაც ევროკავშირთან ასოცირების ხელშეკრულების დღის წესრიგით განისაზღვრა არასრულწლოვანთა მართლმსაჯულების კანონმდებლობის დახვეწა და მისი მისადაგება საერთაშორისო სტანდარტებთან. აღნიშნულ აქტში ჩაიწერა, რომ საჭირო იყო არასრულწლოვანთა მართლმსაჯულების სისტემის რეფორმირება, რათა დაცული ყოფილიყო ბავშვთა უფლებები.[19] 2015 წლის 12 ივნისს საქართველოს პარლამენტმა მიიღო არასრულწლოვანთა მართლმსაჯულების კოდექსი და ქართული კანონმდებლობა ამ კუთხით უმეტესწილად დაუახლოვა საერთაშორისო სტანდარტებს. თუმცა, ვფიქრობ, რიგი საკითხებისა ჯერ კიდევ საჭიროებს დახვეწას და მეტ სიღრმისეულ შესწავლას. მათ შორის, არასრულწლოვნის პირადი ცხოვრების დაცულობის საკითხი, რომელიც ერთ-ერთ მთავარ ნორმა-პრინციპად იქნა აღიარებული.

3. პირადი ცხოვრების დაცულობის ფარგლები სასამართლოში არასრულწლოვანთა საქმის განხილვისას

არასრულწლოვნის პირადი ცხოვრების უფლების დაცვა საქმის განხილვის ყველა სტადიაზე ერთ-ერთ უმნიშვნელოვანეს კომპონენტს წარმოადგენს არასრულწლოვნის უფლებებიდან და სამართლიანი სასამართლოს უფლების ერთ-ერთ მინიმალურ გარანტიას, რომელიც განმტკიცებულია ბავშვის უფლებათა შესახებ კონვენციის მე-40 მუხლით. აღსანიშნავია, რომ სრულწლოვან და არასრულწლოვან ადამიანებს ბევრი საერთო გარანტია აქვთ სამართლიანი სასამართლოს უფლების უზრუნველსაყოფად, თუმცა არის გარკვეული კომპონენტები, რომლებიც მხოლოდ არასრულწლოვანთა მართლმსაჯულებას ახასიათებს და მათ შორისაა სწორედ პირადი ცხოვრების უფლების დაცვა საქმის განხილვის ყველა სტადიაზე. საქართველოს არასრულწლოვანთა მართლმსაჯულების კოდექსის მე-13 მუხლის მიხედვით, უზრუნველყოფილია არასრულწლოვნის პირადი ცხოვრების დაცულობა არასრულწლოვანთა მართლმსაჯულების პროცესის ნებისმიერ სტადიაზე. კოდექსი, ამავე მიზნით, ზუსტად განსაზღვრავს სხდომაზე დამსწრე პირთა წრეს. ამასთან, არასრულწლოვნის ნასამართლობისა და ადმინისტრაციული პასუხისმგებლობის შესახებ ინფორმაცია საჯა-

[17] საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსი, 20/02/1998 (ძალადაკარგულია 01/10/2010).

[18] საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსი, 9/10/2009 (კონსოლიდირებული ვერსია (12/06/2015).

[19] საქართველო-ევროკავშირის ასოცირების დღის წესრიგი 2014-2016 წლებში, 2014, 5, <https://eeas.eu-ropa.-eu/archives/delegations/georgia/documents/eap_aa/associationagenda_2014_ka.pdf> [04.11.2019]

რო არ არის. დაუშვებელია არასრულწლოვნის პერსონალური მონაცემების გამჟღავნება და გამოქვეყნება, გარდა „პერსონალურ მონაცემთა დაცვის შესახებ“ საქართველოს კანონით გათვალისწინებული შემთხვევებისა.

საინტერესოა, რამდენად იმპერატიულია საერთაშორისო აქტები და საზღვარგარეთის ქვეყნების პრაქტიკა არასრულწლოვნის სასამართლო სხდომის დახურვისა და დამსწრე პირთა შეზღუდვის თაობაზე, ითვალისწინებს თუ არა რაიმე გამონაკლისებს ამ წესიდან და რამდენად შესაბამისობაშია საქართველოს კანონმდებლობა ამ კუთხით საერთაშორისო სტანდარტებთან.

3.1. საერთაშორისო სტანდარტები

ადამიანის უფლებათა საერთაშორისო ხელშეკრულებებში საქმის საჯარო განხილვის უფლება განიხილება, როგორც სამართლიანი სასამართლოს კონცეფციის ერთ-ერთი არსებითი ელემენტი. საქმის საჯარო განხილვის უფლება გულისხმობს, რომ სხდომა, როგორც წესი, უნდა ჩატარდეს ზეპირად და საჯაროდ, და განაჩენი უნდა იყოს საჯარო. თუმცა, თუ საქმე შეეხება არასრულწლოვან ბრალდებულს, საზოგადოება არ უნდა დაიშვებოდეს პროცესის არც ერთ სტადიაზე და განაჩენი არ უნდა იყოს საჯარო.[20]

როგორც ზემოთ აღინიშნა, ბავშვის უფლებათა შესახებ კონვენციის მე-40 (II), (b), (VII) მუხლი, რომელიც სამართლიანი სასამართლოს უფლებას შეეხება, ერთ-ერთ გარანტიად ითვალისწინებს არასრულწლოვნის პირადი ცხოვრების უფლების დაცვას საქმის განხილვის ყველა სტადიაზე. „ყველა სტადია“ გულისხმობს არა მხოლოდ ბავშვის პირველ კონტაქტს სამართალდამცავ ორგანოებთან, არამედ სასამართლოს მიერ მიღებულ საბოლოო გადაწყვეტილებას. ეს პრინციპი გულისხმობს ბავშვის დაცვას გახმაურებისა და სტიგმატიზაციისგან.[21] გაეროს ბავშვის უფლებათა კომიტეტი რეკომენდაციას უწევს მონაწილე სახელმწიფოებს, შემოიღონ წესი, რომლის მიხედვითაც, კანონთან კონფლიქტში მყოფი ბავშვის საქმის განხილვა იწარმოებს დახურულ კარს მიღმა. გამონაკლისები უნდა იყოს უკიდურესად იშვიათი და მხოლოდ კანონის მიერ კონკრეტულად განსაზღვრულ შემთხვევებში.[22] შესაბამისად, ბავშვის პირადი ცხოვრების დაცვის მიზნით, წევრი სახელმწიფოების უმეტესობაში – ზოგ შემთხვევაში გამონაკლისების ჩათვლით – არსებობს კანონდამრღვევი არასრულწლოვნების სასამართლო პროცესის დახურულ კარს მიღმა ჩატარების პრაქტიკა, რომლის მიხედვით, სასამართლოზე დასწრების უფლება აქვთ ექსპერტებსა და სხვა სპეციალისტებს მხოლოდ სასამართლოს ნებართვით. ხოლო საზოგადოების დასწრება არასრულწლოვანთა საქმეების განხილვაზე უნდა შემოიფარგლებოდეს მხოლოდ და მხოლოდ წინასწარ განსაზღვრული შემთხვევებით სასამართლოს წერილობითი გადაწყვეტილების საფუძველზე. ბავშვს უფლება აქვს, გააპროტესტოს სასამართლოს მიერ მიღებული ამგვარი გადაწყვეტილება.[23]

პირადი ცხოვრების უფლების კიდევ ერთი ასპექტი ასახულია „პეკინის წესებში“, რომელიც რეკომენდაციას უწევს პრინციპს, რომ ინფორმაცია, რაც უკავშირდება კანონთან კონფლიქტში მყოფი არასრულწლოვნის იდენტიფიკაციას, არ უნდა გამოქვეყნდეს. ასეთ ინფორმაციას შეიძლება

---

[20] *Manco E.,* Protecting the Child's Right to Participate in Criminal Justice Proceedings (Commentary), Amsterdam Law Forum, Vol. 8, Amsterdam, 2016, 67.

[21] გაეროს ბავშვის უფლებათა კომიტეტის ზოგადი კომენტარი №10 მართლმსაჯულების სისტებაში ბავშვის უფლებების შესახებ, 2007, პუნქტი 64.

[22] იქვე, პუნქტი 66.

[23] იქვე, პუნქტი 65.

მოიცავდეს, მაგრამ არ იყოს შემოფარგლული მხოლოდ სახელით. იგი იცავს არასრულწლოვნის პირადი ცხოვრების უფლებას და მიზნად ისახავს მათი, როგორც დამნაშავეების იდენტიფიკაციისა და ეტიკეტირებისგან (მარკირება) პრევენციას. როგორც კრიმინოლოგიურმა კვლევებმა უჩვენა, ასეთ ეტიკეტირებას (მარკირებას) საზიანო გავლენა ჰქონდა ბავშვებზე.[24]

რაც შეეხება ადამიანის უფლებათა ევროპულ კონვენციას, სხდომის საჯაროობიდან გამონაკლისის დაშვების ერთ-ერთ საფუძვლად არასრულწლოვნის ინტერესებს ასახელებს. კერძოდ, მე-6 მუხლის 1-ლი ნაწილის მიხედვით, „მთელ სასამართლო პროცესზე ან მის ნაწილზე პრესა და საზოგადოება შეიძლება არ დაუშვან, დემოკრატიულ საზოგადოებაში მორალის, საზოგადოებრივი წესრიგის ან ეროვნული უშიშროების ინტერესებიდან გამომდინარე, აგრეთვე, როდესაც ამას მოითხოვს არასრულწლოვანთა ინტერესები ან მხარეთა პირადი ცხოვრების დაცვა, ან რამდენადაც, სასამართლოს აზრით, ეს მკაცრად აუცილებელია განსაკუთრებული გარემოებების არსებობისას, როდესაც საქვეყნოობა ზიანს მიაყენებდა მართლმსაჯულების ინტერესებს...“[25]

2016 წლის მაისში ევროკავშირის ევროპის პარლამენტისა და საბჭოს მიერ მიღებულ იქნა დირექტივა სისხლის სამართალწარმოებაში პროცედურული გარანტიების შესახებ იმ ბავშვებისთვის, რომლებიც ეჭვმიტანილნი ან ბრალდებულნი არიან. დირექტივა სამართლებრივად სავალდებულოა ევროკავშირის წევრი ქვეყნებისთვის და უნდა მოხდეს მისი იმპლემენტაცია ეროვნულ სამართალში 2019 წლის ივნისამდე, გარდა დიდი ბრიტანეთის, ირლანდიისა და დანიისათვის, რომლებსაც არ მიუღიათ მონაწილეობა დირექტივის მიღებაში და მათთვის არაა მავალდებულებელი.[26] წევრმა სახელმწიფოებმა უნდა უზრუნველყონ, რომ, ჩვეულებრივ, არასრულწლოვანთა საქმეების განხილვა წარიმართოს დახურულ სასამართლო სხდომაზე, ან სასამართლოსა და მოსამართლეს ჰქონდეს უფლება, თავად გადაწყვიტოს, საქმე განიხილება თუ არა საჯაროდ.[27] აღნიშნული მუხლის პროექტთან დაკავშირებით, არასამთავრობო ორგანიზაციებმა ერთობლივი მოსაზრებები წარადგინეს, რომლის მიხედვითაც „ბავშვების საქმეთა განხილვა უნდა წარიმართოს დახურულ კარს მიღმა, რათა დაცულ იქნეს მათი პირადი ცხოვრება და ხელი შეეწყოს მათ რეინტეგრაციას საზოგადოებაში. მხოლოდ გამონაკლის შემთხვევებში და როდესაც ეს შეთავსებადია ბავშვის საუკეთესო ინტერესებთან, სასამართლომ უნდა დართოს ნება სხდომის საჯაროობას.“[28]

როგორც ვხედავთ, საერთაშორისო აქტების მიხედვით, კონფიდენციალურობა უმნიშვნელოვანესია არასრულწლოვანთა მართლმსაჯულებაში არასრულწლოვნის პირადი ცხოვრების უფლების დასაცავად და, როგორც წესი, სასამართლო სხდომა უნდა იყოს დახურული, თუმცა თითქმის ყველა აქტი ამ წესიდან გამონაკლისს უშვებს მხოლოდ იმ უკიდრეს შემთხვევაში, თუ ეს ბავშვის საუკეთესო ინტერესებს შეესაბამება. აღნიშნული ნათლად წარმოჩინდება საზღვარგარეთის ქვეყნების პრაქტიკაშიც.

---

24 *Van Bueren G.,* A Commentary on the United Nations Convention on the Rights of the Child, Article 40 Child Criminal Justice, Leiden, Boston, 2006, 22.

25 ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვის კონვეცია, ევროპის საბჭო, მუხლი 6 (1), 1950.

26 International Juvenile Justice Observatory, White Paper on the EU Directive 2016/800 on Procedural Safeguards for Children Who are Suspects or Accused Persons in Criminal Proceedings. Key Aspects, Priorities and Challenges for Implementation in the EU Member States, 7.

27 Procedural Safeguards for Children Who are Suspects or Accused Persons in Criminal Proceedings, The European Parliament and the Council of the European Union, Directive (EU) 2016/800, Article 14 (2).

28 Joint Civil Society Position on the Draft Report of Caterina Chinnici on the Proposal for a Directive on Procedural Safeguards for Children Suspected or Accused in Criminal Proceedings, 2014, 7.

3.2. საზღვარგარეთის ქვეყნების პრაქტიკა

გერმანიაში არასრულწლოვანთა მართლმსაჯულების საკითხი რეგულირდება არასრულწლოვანთა სასამართლოს შესახებ კანონით. არასრულწლოვნის პირადი ცხოვრების დაცულობას სასამართლოში საქმის განხილვისას შეეხება აღნიშნული კანონის 48-ე მუხლი. კერძოდ, 1-ლი ნაწილის მიხედვით, სასამართლო განხილვა და მიღებული გადაწყვეტილება არ უნდა იყოს საჯარო. ხოლო ამავე მუხლის მე-2 ნაწილის მიხედვით, გარდა პროცესის მონაწილე პირებისა, დაზარალებულების, მათი მშობლების ან მეურვეების და მათი იურიდიული წარმომადგენლებისა, აგრეთვე სოციალური მუშაკისა და პრობაციის მოხელისა, მოსამართლეს უფლება აქვს, ნება დართოს ასევე სხვა პირს, დაესწროს სასამართლო სხდომას ისეთი სპეციალური მიზნების არსებობის შემთხვევაში, როგორიცაა, მაგალითად, სასწავლო მიზნები.[29]

აღსანიშნავია, რომ გერმანიაში არასრულწლოვნის პროცესზე დასწრების უფლება შეიძლება სხვა გარეშე პირებსაც მიეცეთ. მაგალითად, გერმანიის სასამართლო სისტემის შესახებ კანონის §175-ის III ნაწილის თანახმად, საჯაროობის დაუშვებლობა არ უნდა წარმოადგენდეს დაბრკოლებას სასამართლო ადმინისტრირების მოხელეთათვის, რომლებიც პასუხისმგებელნი არიან მომსახურების ზედამხედველობაზე გადაწყვეტილების მიმღები სასამართლოს წინაშე.[30] ასევე, პროცესზე დასწრების უფლების მოპოვება სხვა პირებსაც შეუძლიათ, თუ არსებობს განსაზღვრული საფუძველი, მაგალითად, თუ პირი არის: იურიდიული ფაკულტეტის სტუდენტი, რეფერენდარი, სოციალური მუშაკი, პოლიციის თანამშრომელი. ...თითოეულ პირს პერსონალურად უნდა მიეცეს სხდომაზე დასწრების ნებართვა. ...გადაწყვეტილებას პროცესზე პირთა დასაშვებობის შესახებ წყვეტს მხოლოდ სხდომის თავმჯდომარე ერთპიროვნულად.[31] თუმცა აქვე ისიც უნდა აღინიშნოს, რომ პროცესზე დამსწრე მსმენელთა დიდმა რაოდენობამ არ უნდა გამოიწვიოს ახალგაზრდის შეშინება, რაც გასაჩივრების ერთ-ერთ საფუძველს წარმოადგენს.[32]

გერმანიის არასრულწლოვანთა სასამართლოში „შესაძლებელია დახურულ იქნას პროცესის მხოლოდ რაღაც ნაწილი, რადგან პროცესის დახურვა კონკრეტულ შემთხვევაზეა დამოკიდებული, ვინაიდან აღმზრდელობითი თვალსაზრისით გადაწყვეტილების საჯაროდ გამოცხადება შესაძლოა სულაც არ მოდიოდეს წინააღმდეგობაში ამ უკანასკნელთან. გადაწყვეტილების გამოცხადებისას შესაძლებელია ასევე პროცესი დახურული იყოს“.[33]

როგორც ჩანს, გერმანიაში სასამართლო სხდომა, როგორც წესი, დახურულია, თუმცა გამონაკლის შემთხვევებში, მოსამართლეს უფლება აქვს, არა მხოლოდ სასწავლო მიზნებით დაუშვას პირები სხდომაზე, არამედ სასამართლოს ის თანამშრომლებიც, რომლებიც ადმინისტრირებაზე ახორციელებენ ზედამხედველობას. ამასთან, შესაძლებელია, მოსამართლის გადაწყვეტილებით, გამონაკლის შემთხვევებში, მხოლოდ პროცესის გარკვეული ნაწილი დაიხუროს.

რაც შეეხება აშშ-ს, აშშ-ში არასრულწლოვანთა სასამართლოები, ტრადიციულად, დახურულია საზოგადოებისთვის.[34] როგორც პოლიტიკის საკითხი, ითვლებოდა, რომ არ უნდა მოხდეს ახალგაზრდა სამართალდამრღვევების სამუდამო სტიგმატიზება ერთი შეცდომის გამო. კონფიდენ-

---

[29] Jugendgerichtsgesetz (JGG), Bundesgesetz, Jugendgerichtsgesetz in der Fassung der Bekanntmachung vom 11. Dezember 1974 (BGBl. I S. 3427), das zuletzt durch Artikel 4 des Gesetzes vom 27. August 2017 (BGBl. I S. 3295) geändert worden ist.

[30] Gerichtsverfassungsgesetz, GVG, 9th May, 1975, <https://germanlawarchive.iuscomp.org/?p=771#175>, [04.11.2019]

[31] *Brunner R., Dölling D.,* Jugendgerichtsgesetz, Kommentar, 12, Neu Bearbeitate Auflage, 2011, 313.

[32] იქვე, 310.

[33] იქვე, 314.

[34] The Reporters Committee for Freedom of the Press, Access to Juvenile Courts, A Reporters Guide to Proceedings& Documents, 1999, 2.

ციალურობის კიდევ ერთი გამართლება იყო ახალგაზრდა სამართალდამრღვევების რეაბილიტაციის ხელშეწყობა. მაგალითად, ვერმონტის უზენაესმა სასამართლომ მხარი დაუჭირა არასრულწლოვანთა დახურული სამართალწარმოების წესს საჯაროობასთან მიმართებით, თქვა, რომ ახალგაზრდა სამართალდამრღვევების შესახებ ინფორმაციის გამოქვეყნებას შეეძლო, ზიანი მიეყენებინა არასრულწლოვანთა რეაბილიტაციის მიზნებისთვის.[35]

აშშ-ში „ბევრი სასამართლო მიიჩნევს, რომ საჯაროობა არასრულწლოვანი ბრალდებულების რეაბილიტაციაში ჩარევას წარმოადგენს. საქმის ღია განხილვამ შესაძლოა შექმნას ნეგატიური საჯაროობა და სისტემას წაართვას არაფორმალური ატმოსფერო. გარდა ამისა, სასამართლოებს აქვთ პასუხისმგებლობა, დაიცვან არასრულწლოვნები და მათი ოჯახები ნებისმიერი ემოციური ან ფიზიკური ზიანისგან. თუ არასრულწლოვანმა ჩაიდინა სერიოზული დანაშაული, შესაძლებელია, რომ საჯაროობამ საფრთხე შეუქმნას სამართლიანი სასამართლოსთვის რაიმე შესაძლებლობას“.[36]

მაგრამ არასრულწლოვანთა მიერ ჩადენილმა მძიმე დანაშაულებმა, როგორიცაა 1998 წლის ჯონესბოროში სკოლის ეზოში სროლის დროს მომხდარი ტრაგედია, გამოიწვია საზოგადოების დამოკიდებულების შეცვლა არასრულწლოვანთა მართლმსაჯულების სიტემისა და მათი პირადი ცხოვრების უფლებასთან მიმართებით.[37] არასრულწლოვანთა მიერ ჩადენილმა დანაშულებების მზარდმა მაჩვენებელმა, მედიის მიერ ფართოდ გავრცელებულმა ინფორმაციამ არასრულწლოვანთა მიერ ძალადობრივი დანაშულებების ჩადენის შესახებ, შექმნა საზოგადოებრივი აღქმა, რომ ერი თავდასხმების საშიშროების წინაშეა. ამ აღქმამ არა მარტო ბევრი შტატი მიმართა არასრულწლოვანთა უფრო მეტი ბრალდებისკენ, არამედ უფრო მეტი სასამართლო პროცესი და ჩანაწერი გახადა საჯარო და, ამასთან, უფრო მძიმე სასჯელები დააკისრა არასრულწლოვნებს. არასრულწლოვანთა მიერ ჩადენილი ძალადობრივი დანაშაულის ზრდამ გამოიწვია რეაბილიტაციის მიზნების ჩანაცვლება სამაგიეროს მიზღვისა და ქმედების ჩადენისგან დაშინებით შეკავების მიზნებით. ბევრმა შტატმა გახადა ღია იმ არასრულწლოვანთა პროცესები, რომელთაც ბრალი ედებოდათ ძალადობრივი დანაშულის ჩადენაში, რომელიც საზოგადოების აღშფოთებას იწვევს.[38]

აშშ-ში მწვავე დისკუსია მიმდინარეობდა მე-20 საუკუნის ბოლოს იმის თაობაზე, უნდა ყოფილიყო თუ არა არასრულწლოვანთა სასამართლო სხდომები დახურული. აღნიშნულ თემაზე ასევე საინტერესოა იან ტრასენის ნაშრომი, რომელმაც ჯერ კიდევ 1995 წელს დასვა შეკითხვა: „იცავს თუ არა დახურული სასამართლო სხდომა ბავშვსა და მთლიანად სისტემას?“[39] მაგალითად, ერთ-ერთ საქმეში, არასრულწლოვნის სასამართლო პროცესი მიმდინარეობდა 5 წლის განმავლობაში, ხოლო ამ პერიოდში ბავშვი გადაჰყავდათ თავშესაფრიდან თავშესაფარში, რამაც მასზე მძიმე ზეგავლენა მოახდინა. მისი ბებია დაობდა სწორედ პროცესის კონფიდენციალურობის უარყოფით მხარესთან დაკავშირებით, რომ ღიაობის შემთხვევაში „მედიის ყურადღების ჯანსაღ დოზას შესაძლოა გამოეწვია საზოგადოების შეშფოთება ხუთი წლის განმავლობაში მისი შვილიშვილის მდგო-

[35] The Reporters Committee for Freedom of the Press, Access to Juvenile Courts, A Reporters Guide to Proceedings& Documents, 1999, 2.

[36] *Greenebaum S. S.,* Conditional Access to Juvenile Court Proceedings: A Prior Restraint or a Viable Solution? Journal of Urban and Contemporary Law, Vol. 44, 1993, 143.

[37] The Reporters Committee for Freedom of the Press, Access to Juvenile Courts, A Reporters Guide to Proceedings & Documents, 1999, 2.

[38] The Reporters Committee for Freedom of the Press, Access to Juvenile Courts, A Reporters Guide to Proceedings & Documents, 1999, 2.

[39] *Trasen J. T.,* Privacy v. Public Access to Juvenile Court Proceedings: Do Closed Hearings Protect the Child or the System?, Boston College Third World Law Journal, Vol. 15, Issue 2,1995, 359.

მარეობის შესახებ, რომელშიც ს.ი. ბავშვთა კეთილდღეობის სისტემის ბიუროკრატიისგან იმ-ყოფებოდა.[40]

აშშ-ში მეცნიერთა ერთი ნაწილი მიიჩნევდა, რომ „გადაწყვეტილებები, რომელთაც აქვთ სიღრმისეული შედეგები ბავშვების ცხოვრებისთვის და მათი ოჯახებისთვის, უნდა იყოს ღია საჯარო განხილვისთვის.[41] ჯერალდინ ვან ბურენის აზრით, „ეს არის ძლიერი არგუმენტი, რომელთანაც ბავ-შვთა ადვოკატებს მოუწევთ დაპირისპირება. ღია მართლმსაჯულების პრინციპის ნებისმიერი გამონაკ-ლისი შეიძლება იყოს მხოლოდ ბავშვის საუკეთესო ინტერესების გათვალისწინებით. ღია სამართალ-წარმოებით, შესაძლებლობა იმისა, რომ მოხდეს ბავშვის სტიგმატიზირება, გაიზრდებოდა და არაფორ-მალურობა შემცირდებოდა. თუმცა არსებობს საფრთხე, რომ ადამიანის უფლებათა საქმეებში დარ-ღვევები შეუმჩნეველი დარჩეს იმ პროცესებში, რომლებიც არ არის ღია საზოგადოებისთვის“.[42]

არასრულწლოვანთა სასამართლოს ზოგიერთი კრიტიკოსი მიიჩნევდა, რომ არასრულწლოვანი მსჯავრდებულები არიან საკუთარ ქმედებებზე სისხლისსამართლებრივად პასუხისმგებელნი და, მათი ქცევიდან გამომდინარე, ისინი, შესაბამისად, უარს ამბობენ კონფიდენციალურობასა და ანონიმურო-ბაზე. ... რომ არასრულწლოვანთა სასამართლოებზე საჯარო ხელმისაწვდომობას შეუძლია, მხოლოდ გააუმჯობესოს საიდუმლოებით, არათანმიმდევრულობით, შეცდომებითა და შეზღუდული რესურსე-ბით მოცული სისტემა.[43]

აღსანიშნავია, რომ აშშ-ში არასრულწლოვანთა სასამართლო პროცესების ხელმისაწვდომობის საკითხი განსხვავებულადაა რეგულირებული შტატიდან შტატში. „შტატების დიდ უმეტესობას აქვს არასრულწლოვანთა კოდექსში დებულებები, რომლებიც არასრულწლოვანთა სასამართლოს მოსამართლეებს ანიჭებენ დისკრეციას, დართონ ნება საზოგადოებას ან არ დაუშვან ისინი არასრულწლოვანთა პროცესებზე. ეს პროცესები, როგორც წესი, დახურულია, თუ მესამე მხარე არ წარმოაჩენს „პირდაპირ“ ან „საფუძვლიან“ ინტერესს საქმეში. ბევრ შტატში უმნიშვნელოვანესი ელე-მენტი არის ის, შედის თუ არა ბავშვის საუკეთესო ინტერესში საქმის საჯარო განხილვა. ამ შტატებში, თუ სასამართლო მიიჩნევს, რომ საჯაროობას შეიძლება ჰქონდეს არასასურველი გავლენა არასრულ-წლოვანზე, მოსამართლეს შეუძლია გასცეს ბრძანება სასამართლო სხდომის დახურვის თაობაზე.[44] შტატების მცირე ოდენობა ადგენს არასრულწლოვანთა სამართალწარმოებაზე ხელმისაწვდომობას ბრალდების სიმძიმის მიხედვით, იმ თეორიის თანახმად, რომ არასრულწლოვანი, რომელიც ბრალდე-ბულია „ზრდასრულთა დანაშაულებში“, როგორებიცაა მკვლელობა და გაუპატიურება, ექვემდებარება სრულწლოვნის მსგავსად მოპყრობას – წარდგენილი იქნეს პრესისა და საზოგადოების სურვილისა-მებრ.[45]

აშშ-ში არასრულწლოვნის სისხლის სამართლის პროცესზე დასწრების უფლება (ჩანაწერებზე წვდომის უფლება) აქვთ მშობლებს და კანონიერ მეურვეებს, არასრულწოვნის ადვოკატებს, სკოლის მოხელეებს, სამართალდამცავ ორგანოებს, ფედერალურ, შტატების და ქალაქის ადვოკატებს, კვლე-ვით ორგანიზაციებს და ბავშვთა დამცავ სააგენტოებს.[46]

---

40 იქვე, 378.

41 *Nijnatten C.,* Behind Closed Door: Juvenile Hearings in the Netherlands', International Journal of Law and the Family, Vol. 3, Issue 2, 1989, 177.

42 *Van Bueren G.,* A Commentary on the United Nations Convention on the Rights of the Child, Article 40 Child Criminal Justice, Leiden, Boston, 2006, 22.

43 *Trasen J. L.*, Privacy v. Public Access To Juvenile Court Proceedings: Do Closed Hearings Protect the Child or the System?, Boston College Third World Law Journal, Vol.15, Issue 2, 1995, 372.

44 იქვე, 373.

45 იქვე, 374.

46 *Michon K.,* Juvenile Court: An Overview, Nolo Network – web library of consumer-friendly legal information, <https://www.-nolo.com/legal-encyclopedia/exceptions-confidentiality-juvenile-criminal-records.html>, [4.11.2019].

როგორც ჩანს, ორივე ზემოთ განხილულ ქვეყანაში, რომლებიც სხვადასხვა სამართლებრივ სისტემას წარმოადგენენ, არასრულწლოვანთა მართლმსაჯულების კონფიდენციალურობას უმნიშვნელოვანეს პრინციპად მიიჩნევენ, თუმცა გამონაკლისის დაშვების შესაძლებლობას არ გამორიცხავენ. კერძოდ, გერმანიაში - არასრულწლოვნის საუკეთესო ინტერესებთან თავსებადობის შემთხვევაში, ხოლო ამერიკის უმეტესობა, შტატების პრაქტიკით, არასრულწლოვნის მხრიდან განსაკუთრებით მძიმე დანაშაულის ჩადენის შემთხვევაში საქმის საჯარო განხილვის უფლება გადაწონის არასრულწლოვნის პირადი ცხოვრების უფლებას. ამასთან, დამსწრე პირთა წრე მხოლოდ პროცესის მონაწილეებით არ შემოიფარგლება ყოველთვის და, საზედამხედველო და საგანმანათლებლო მიზნების არსებობის შემთხვევაში, მოსამართლეს ანიჭებენ უფლებას ,დაუშვან სხვა პირებიც.

3.3. საქართველოს კანონმდებლობა

რაც შეეხება საქართველოს კანონმდებლობას, როგორც ზემოთ აღინიშნა, არასრულწლოვნის პირადი ცხოვრების დაცულობის საკითხი მოწესრიგებულია საქართველოს არასრულწლოვანთა მართლმსაჯულების კოდექსის მე-13 მუხლით, რომლის მიხედვითაც, „არასრულწლოვნის პირადი ცხოვრების დაცულობა უზრუნველყოფილია არასრულწლოვანთა მართლმსაჯულების პროცესის ნებისმიერ სტადიაზე. „აღნიშნული მუხლი პირობითად შეიძლება ორ ნაწილად დავყოთ. „I – სახელმწიფომ არ დაუშვას კანონთან კონფლიქტში მყოფი ბავშვის შესახებ ისეთი ხასიათის ინფორმაციის გავრცელება, რომელიც მის იდენტიფიცირებას გამოიწვევს";[47] „II – სატელევიზიო რეპორტაჟების დროს არ უნდა იყოს მოზარდის გარეგნული იდენტიფიკაციის შესაძლებლობა, ვინაიდან „დამნაშავედ იდენტიფიცირებული" მოზარდის საზოგადოებაში ინტეგრაციას და რესოციალიზაციას შეეშლება ხელი".[48]

საქართველოს არასრულწლოვანთა მართლმსაჯულების კოდექსის 29-ე მუხლის 1-ლი ნაწილის მიხედვით, „კანონთან კონფლიქტში მყოფი არასრულწლოვნის საქმე დახურულ სასამართლო სხდომაზე განიხილება". ამავე მუხლით, პროცესზე დასწრების უფლება სხვადასხვა საფუძვლით მხოლოდ ამ პირთა წრეს ენიჭება: არასრულწლოვნის კანონიერი წარმომადგენელი, მისი ადვოკატი, ფსიქოლოგი, მოწმისა და დაზარალებულის კოორდინატორი; ხოლო ამავე კოდექსის მე-3 მუხლის მე-6 ნაწილში ასევე ჩამოთვლილია პროცესის მონაწილე პირები: მოსამართლე, გამომძიებელი, პროკურორი, პოლიციელი, ადვოკატი, სოციალური მუშაკი, მედიატორი, პრობაციის ოფიცერი, მოწმისა და დაზარალებულის კოორდინატორი, არასრულწლოვანთა სარეაბილიტაციო დაწესებულების პერსონალი, შესაბამისი პატიმრობის დაწესებულების პერსონალი. სხვა რაიმე გამონაკლისს კოდექსი არ ითვალისწინებს.

მართალია, კანონთან კონფლიქტში მყოფი არასრულწლოვნის საქმის განხილვისას სხდომაზე დამსწრე პირთა წრე მკაცრად უნდა იყოს შეზღუდული არასრულწლოვნის პირადი ცხოვრების დაცვის უზრუნველსაყოფად და სწორედ აქედან გამომდინარეა ზემოაღნიშნული ნორმა იმპერატიული, რომელიც გამონაკლისის დაშვების შესაძლებლობას არ იძლევა; თუმცა, აქვე შეიძლება დაისვას შეკითხვა: დახურული სასამართლო სხდომა ყოველთვის თავსებადია თუ არა არასრულწლოვნის საუკეთესო ინტერესებთან? არის თუ არა აუცილებელი, გარკვეული მონიტორინგის ფუნქციით

---

[47] *შაჰოვიჩი ნ.ვ., დოეკი ი.ე., ცერმატენი ჟ.,* ბავშვის უფლებები საერთაშორისო სამართალში: ბავშვის უფლებები მოკლედ და კონტექსტში: ყველაფერი ბავშვთა უფლებების შესახებ, თბ., 2012, იხ. *შალიკაშვილი მ., მიქანაძე გ.,* არასრულწლოვანთა მართლმსაჯულება (სახელმძღვანელო), თბ., 2016, 86.

[48] იქვე, 87.

აღჭურვილ პირებს ჰქონდეთ შესაძლებლობა დაესწრონ სხდომებს, რათა არასრულწლოვანთა მართლმსაჯულების სისტემაში არსებული გამოწვევების იდენტიფიცირება მოხდეს და, საბოლოო ჯამში, მათი ძალისხმევით, სისტემის კიდევ უფრო მეტი გაჯანსაღება?

თუ შევაჯამებთ საერთაშორისო სტანდარტებს და საერთაშორისო პრაქტიკას, ვფიქრობ, გამონაკლის შემთხვევებში, ბავშვის საუკეთესო ინტერესიდან გამომდინარე, მოსამართლეს უნდა ჰქონდეს უფლება, სასამართლო სხდომაზე დასწრების უფლება მისცეს თუნდაც იმ პირებს, რომლებიც პერიოდულად შეაფასებენ და ჩაატარებენ კვლევას არასრულწლოვანთა მართლმსაჯულების სრულყოფის მიზნით. აღნიშნულის შესახებ ასევე ხაზგასმულია „პეკინის წესებში“: „ძალისხმევა უნდა იქნეს მიმართული, რომ არასრულწლოვანთა მართლმსაჯულების სისტემის ადმინისტრირების ფარგლებში შეიქმნას მუდმივი შეფასებითი გამოკვლევის მექანიზმი და შეგროვდეს და გაანალიზდეს სათანადო მონაცემები და ინფორმაცია ადმინისტრირების შეფასების, მომავალში გაუმჯობესებისა და რეფორმირების მიზნით“.[49] აქვე განმარტებულია, რომ „ეს წესი ადგენს სტანდარტს, რათა მოხდეს გამოკვლევის ჩართვა პოლიტიკის ფორმულირების პროცესსა და არასრულწლოვანთა მართლმსაჯულების ადმინისტრირებაში. წესი განსაკუთრებულ ყურადღებას უთმობს არსებული პროგრამებისა და ღონისძიებების მუდმივ გადახედვასა და შეფასებას და დაგეგმარებას საერთო განვითარების უფრო ფართო სპექტრში. არასრულწლოვანთა მოთხოვნების, ასევე სამართალდარღვევების მიმართულებებისა და პრობლემების მუდმივი შეფასება არის სათანადო პოლიტიკის ფორმულირებისა და ჩარევის ფორმების გაუმჯობესების წინაპირობა როგორც ფორმალურ, ისე არაფორმალურ დონეზე. ამ კონტექსტში პასუხისმგებელმა დაწესებულებებმა ხელი უნდა შეუწყონ დამოუკიდებელი პირებისა და ორგანოების მიერ კვლევის ჩატარებას“.[50]

კანონთან კონფლიქტში მყოფი არასრულწლოვნის საქმის განხილვისას, საგანმანათლებლო მიზნების საფუძვლით, გერმანიის კანონმდებლობაც აძლევს მკვლევრებს და სხვა პირებს შესაძლებლობას, დაესწრონ პროცესს. აღნიშნული მოსაზრების კიდევ ერთი არგუმენტია ბავშვის უფლებათა კომიტეტის რეკომენდაცია მონაწილე სახელმწიფოებისთვის, რომ „რეგულარულად შეაფასონ არასრულწლოვანთა მართლმსაჯულების პრაქტიკული განხორციელება, განსაკუთრებით კი გატარებული ღონისძიებების ეფექტურობა დისკრიმინაციის, რეინტეგრაციისა და რეციდივიზმთან მიმართებაში. სასურველია, თუ ამგვარ შეფასებას ჩაატარებენ აკადემიური ინსტიტუტები“.[51]

4. სასამართლო პრაქტიკა – პირადი ცხოვრების უფლება V. საქმის საჯარო განხილვის უფლება

მნიშვნელოვანი საკითხია, თუ რა გარემოებების არსებობის შემთხვევაში ხდება არასრულწლოვნის პირადი ცხოვრების უფლება საქმის საჯარო განხილვის უფლების შეზღუდვის საფუძველი და როდის პრევალირებს საქმის საჯარო განხილვის უფლება არასრულწლოვნის პირადი ცხოვრების უფლებასთან მიმართებაში? კოლიზიაში მყოფი ამ ორი უფლების შედარებისას, არასრულწლოვნის საქმის განხილვისას, ყოველთვის ენიჭება თუ არა უპირატესობა არასრულწლოვნის პირადი ცხოვრების დაცვის უფლებას?

---

[49] გაეროს მინიმალური სტანდარტული წესები არასრულწლოვანთა მიმართ მართლმსაჯულების განხორციელების შესახებ („პეკინის წესები“), 29/11/1985, 30.3.

[50] იქვე.

[51] გაეროს ბავშვის უფლებათა კომიტეტის ზოგადი კომენტარი №10 მართლმსაჯულების სისტემაში ბავშვის უფლებების შესახებ, ჟენევა, 2007, VII, 99.

ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციის მე-6 მუხლის 1-ლი ნაწილი მკაფიოდ მიუთითებს არასრულწლოვანთა ინტერესებს სასამართლო განხილვის საჯაროობის შეზღუდვის ერთ-ერთ საფუძვლად. თუმცა არასრულწლოვანთა ინტერესებს, ჩვეულებრივ, მოიცავს „მხარეთა პირადი ცხოვრების დაცვის" გამონაკლისი. გარდა ამისა, ხშირად არასრულწლოვანთა ინტერესები იოლად თავსდება სხვა დანარჩენ კატეგორიებში, მათ შორის, განსაკუთრებით, „მორალის" დაცვის გამონაკლისში. ამიტომ მკაფიო მითითება არასრულწლოვნებზე შეიძლება გავიგოთ უფრო დაბალი სტანდარტის გამოყენების ნებართვად, ზრდასრულებთან დაკავშირებულ საქმეებთან შედარებით. ეს ნიშნავს, რომ, არასრულწლოვანთა ინტერესების დაცვის მიზნით, საჯაროობის შეზღუდვა უფრო იოლად ჩაითვლება „მკაცრად აუცილებლად".[52]

აღსანიშნავია, რომ საჯარო სასამართლო განხილვის გარანტია ორი დამოუკიდებელი ასპექტისგან შედგება. ერთი მხრივ, ის ჩამოყალიბებულია მე-6 მუხლში, როგორც ბრალდებულის ინდივიდუალური უფლება. საჯარო სასამართლო პროცესზე საქმის განხილვა შეიძლება ბრალდებულის ინტერესებში შედიოდეს იმ თვალსაზრისით, რომ ყველას, განსაკუთრებით მის მეგობრებსა და ნათესავებს, ჰქონდეთ სასამართლო განხილვისთვის თვალყურის დევნებისა და სახელმწიფოს წარმომადგენლის მხრიდან ნებისმიერი უზუსტობის გასაჩივრების შესაძლებლობა. თუმცა, ამავე დროს, საჯაროობამ შეიძლება კიდევ უფრო დაამძიმოს ბრალდებულის ფსიქოლოგიური მდგომარეობა. მეორე მხრივ, ის წარმოადგენს ინსტიტუციურ გარანტიას, კერძოდ, მართლმსაჯულების განხორციელებაზე საზოგადოების მეთვალყურეობის უზრუნველყოფის საშუალებას და ხელს უწყობს პატივისცემას კანონისა და არა მხოლოდ ბრალდებულის, არამედ მოწმეების, ექსპერტებისა და სამართალწარმოების სხვა მონაწილეთა მიმართ.[53]

„სასამართლო განხილვების საჯაროდ გამართვა მე-6 მუხლის 1-ლი პუნქტით გარანტირებული ფუნდამენტური პრინციპია. ეს საჯარო ხასიათი იცავს მხარეებს საზოგადოების მეთვალყურეობის გარეშე მართლმსაჯულების საიდუმლო განხორციელებისგან. ...ის სასამართლოების მიმართ ნდობის შენარჩუნების ერთ-ერთი საშუალებაა".[54] საზოგადოების მეთვალყურეობა წაახალისებს სასამართლოებს, განსაკუთრებული გულისხმიერებით მოეკიდონ სამართლიანობის წესების დაცვას.[55] ერთ-ერთ გახმაურებულ საქმეში, რომელიც ადამიანის უფლებათა ევროპულმა სასამართლომ განიხილა, ერთმანეთს სწორედ ეს ორი უფლება დაუპირისპირდა: არასრულწლოვნის პირადი ცხოვრების დაცვისა და საქმის საჯაროდ განხილვის უფლება. საქმეზე „ტ. და ვ. გაერთიანებული სამეფოს წინააღმდეგ"[56], სადაც 10 წლის ორი ბიჭი გასამართლდა ორი წლის ბავშვის მკვლელობის გამო, ადამიანის უფლებათა ევროპულმა სასამართლომ გამოხატა შეშფოთება ბავშვებთან დაკავშირებული საჯაროობის დონეზე. სასამართლომ ასევე მიუთითა „საერთაშორისო ტენდენციაზე არასრულწლოვან განსასჯელთა პირადი ცხოვრების პატივისცემის უფლების სასარგებლოდ". სასამართლომ დაადგინა, რომ სასამართლო პროცესზე მედიისათვის დასწრების საშუალების მიცემა ხელს უწყობს ევროპული კონვენციის მე-6 მუხლის (სამართლიანი სასამართლოს უფლება) დარღვევას.[57]

---

52 *ტრექსელი შ.,* ადამიანის უფლებები სისხლის სამართლის პროცესში, თბ., 2009, 143.

53 იქვე, 147.

54 Sutter v. Switzerland, ECHR, 8209/78, 1984, §26.

55 *ტრექსელი შ.,* ადამიანის უფლებები სისხლის სამართლის პროცესში, თბ., 2009, 145.

56 T. & V. v. the United Kingdom, ECHR, 24888/94, 24724/94, 2000.

57 *ჰამილტონი ქ.,* არასრულწლოვანთა მართლმსაჯულების საკანონმდებლო რეფორმის სახელმძღვანელო მითითებები, თბ., 2015, 89.

აშშ-ში ოჰაიოს სასამართლოს მიერ აღნიშნულ საკითხთან დაკავშირებით შემდეგი განმარტება იქნა გაკეთებული: „არასრულწლოვანთა სასამართლომ შეიძლება შეზღუდოს საზოგადოების ხელმისაწვდომობა პროცესზე, თუ მას შემდეგ, რაც საკითხთან დაკავშირებულ მტკიცებულებათა და არგუმენტთა მოსმენის შემდეგ აღმოაჩენს, რომ 1) საჯარო ხელმისაწვდომობა დასაბუთებულად შეიძლება ზიანის მომტანი აღმოჩნდეს ბავშვისათვის ან საფრთხე შეუქმნას სამართალწარმოების სამართლიანობას და 2) ზიანის პოტენციალი გადაწონის საზოგადოებრივი ხელმისაწვდომობის ბენეფიტებს“.[58] თუმცა აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ აშშ-ს პრაქტიკაში არასრულწლოვანთა ღია პროცესების სასარგებლო მოსაზრებებიც არსებობს, „რომ საზოგადოების ხელმისაწვდომობის შედეგად მიღწეული იქნება შემდეგი მიზნები: სისტემის სამართლიანობისა და ეფექტურობის გაუმჯობესება, სასამართლოს მხრიდან ძალაუფლების ბოროტად გამოყენებისა და შეცდომის შემცირება, და არასრულწლოვანთა სასამართლო სისტემის გაუმჯობესებისათვის ხელშეწყობა საზოგადოების ინფორმირებულობისა და ჩართულობის გზით.[59]

აშშ-ში, გარკვეულ შემთხვევებში, არასრულწლოვანთა მიერ ჩადენილ დანაშაულთა შესახებ ჩანაწერები შესაძლოა ხელმისაწვდომი იყოს საზოგადოებისათვის. ვინაიდან, არასრულუწლოვანთა დანაშაული გაიზარდა და გახდა მეტად ძალადობრივი, პოლიტიკის შემქმნელებს მოუხდათ დაებალანსებინათ კონკურენტული ინტერესები: საზოგადოების ინტერესები და არასრულწლოვანთა კონფიდენციალურობა. ზოგიერთი სასამართლო უშვებს არასრულწლოვანთა დანაშაულებრივ ჩანაწერებზე საჯარო ხელმისაწვდომობას, როდესაც „საზოგადოების უფლება იცოდეს და დაზარალებულის ძლიერი ინტერესი გადაწონის ნებისმიერ კავშირს არასრულწლოვნის სტიგმატიზაციასა ან რეაბილიტაციისათვის საფრთხის შექმნის შესაძლებლობებს“[60]. თუმცა, სააგენტოებს შეიძლება მოუხდეთ არასრულწლოვნის შესახებ სენსიტიური ინფორმაციის რედაქტირება, მათ შორის, მათი სახელების.[61]

საქმეზე Re JR38,[62] სასამართლომ თქვა, რომ თოთხმეტი წლის ბავშვს საქმის განხილვისას არ ჰქონდა პირადი ცხოვრების ხელშეუხებლობის მოლოდინი პოლიციის მიერ იმ ბავშვის ფოტოსურათების გამოქვეყნებაზე, რომელიც ჩართული იყო არეულობაში, რადგანაც, სავარაუდოდ, ჩადენილ დანაშაულში ჩართულ ეჭვმიტანილთა იდენტიფიცირების საზოგადოებრივი ინტერესი გადაწონიდა ნებისმიერი კონფიდენციალურობის საკითხის განხილვას.[63]

ერთ-ერთი საინტერესო საქმე ამ საკითხთან დაკავშირებით, რომელიც ბოლო დროს იქნა განხილული, მოხდა ჩრდილოეთ ირლანდიაში 2015 წელს. საქმის გარემოებების მიხედვით, 2010 წელს ორმა გაზეთმა გამოაქვეყნა არასრულწლოვანი ბრალდებულის ფოტო, რომელიც იმ დროისათვის იყო მხოლოდ 14 წლის. ეს ფოტოები გაზეთების მიერ გამოქვეყნდა პოლიციის თხოვნით. აღნიშნული ფოტოების გამოქვეყნება წარმოადგენდა პოლიციის კამპანიის ნაწილს, რომლის მიზანიც იყო, წინააღმდეგობა გაეწიათ საიდუმლო შეთქმულებისთვის. აპელანტი დაობდა, რომ ფოტოების გამოქვეყნებით დაირღვა მე-8 მუხლით დაცული უფლებები. სასამართლომ არ დაადგინა აღნიშნულ

---

58 *Case T.R.,* The Supreme Court of Ohio, 1990, 449, 451. იხ. *Trasen J. L.*, Privacy v. Public Access To Juvenile Court Proceedings: Do Closed Hearings Protect the Child or the System?, Boston College Third World Law Journal, Vol.15, Issue 2, 1995, 374.

59 *Trasen J. L.,* Privacy v. Public Access To Juvenile Court Proceedings: Do Closed Hearings Protect the Child or the System?, Boston College Third World Law Journal, Vol.15, Issue 2, 1995, 377.

60 U.S. v. L.M., 425 F.Supp.2d 948 (N.D. Iowa 2006).

61 *Michon K.*, Juvenile Court: An Overview, Nolo Network – Web Library of Consumer-Friendly Legal Information. <https://www.nolo.com/legal-encyclopedia/exceptions-confidentiality-juvenile-criminal-records.html> [4/11/2019].

62 Re JR38 [2016] AC 1131.

63 *Morris B., Davies M. M.*, Can Children's Privacy Rights be Adequately Protected Through Press Regulation? What Press Regulation Can Learn from the Courts, Journal of Media Law, Vol. 10, Issue 1, 2018, 101.

საქმეში მე-8 მუხლის დარღვევა და თქვა, რომ, მართალია, განხორციელდა აღნიშნულ უფლებაში ჩარევა, მაგრამ ეს ჩარევა იყო პროპორციული და გამართლებული.[64]

კანონმდებლობა, რომელიც ზღუდავს არასრულწლოვანთა სასამართლოებზე ხელმისაწვდომობას, ხშირად ორაზროვანი და დამაბნეველია. როგორც ზემოთ აღინიშნა, წესების უმრავლესობა ითვალისწინებს, რომ პირებს, რომელთაც აქვთ პირდაპირი ან სათანადო ინტერესი, უფლება აქვთ არასრულწლოვანთა სამართალწარმოებაზე წვდომის. თუმცა, როგორ განსაზღვრავს კანონმდებელი „პირდაპირს“ ან „სათანადოს“? გულისხმობს თუ არა მათ შორის პრესას? თითოეულ შტატში, არასრულწლოვანთა სასამართლოები ამ კითხვას სხვადასხვაგვარად სცემენ პასუხს. სასამართლოთა ანალიზი, ზოგადად, ფოკუსირებულია სამ ძირითად კრიტერიუმზე: არასრულწლოვანთა სასამართლოების სტრუქტურისა და კონფიდენციალურობის მხარდაჭერა; სასამართლო დარბაზებზე წვდომის პირველი შესწორების ისტორიული ანალიზი; და პრესის და არასრულწლოვანთა ინტერესების დაბალანსება.[65]

კანონთან კონფლიქტში მყოფი არასრულწლოვნის პირადი ცხოვრების უფლების დაცვას, შეიძლება ითქვას, რომ აქვს განშტოებები, რომლებიც ასევე ვრცელდება მათი ბავშვობის ასაკის შემდეგაც. საქმეში ვენაბლები News Group Newspapers-ის წინააღმდეგ, ბიჭებმა, რომლებმაც მოკლეს ჯეიმს ბულგერი, მიეცათ სამუდამო ანონიმურობა. როდესაც მათ მიმართ გამოტანილ იქნა განაჩენი, ამ გადაწყვეტილებამ ასახა მათი, როგორც ბავშვების სტატუსი, თუმცა გადაწყვეტილება, პირველ რიგში, შეშფოთებას გამოთქვამდა იმ საფრთხის არსებობით, თუ ოდესმე გამჟღავნდებოდა მათი ვინაობა.[66]

5. დასკვნა

დასკვნის სახით შეიძლება ითქვას, რომ საქართველოს არასრულწლოვანთა მართლმსაჯულების კოდექსში არასრულწლოვნის პირადი ცხოვრების დაცულობის ნორმა-პრინციპად ასახვა მნიშვნელოვნად წინგადადგმულ ნაბიჯს წარმოადგენს საერთაშორისო სტანდარტებთან საქართველოს კანონმდებლობის დაახლოების კუთხით. თუმცა, არსებული რეალობიდან გამომდინარე, როდესაც საქართველოში ახლად ჩამოყალიბებულია არასრულწლოვანთა მართლმსაჯულების სისტემა და იგი მკაცრად კონფიდენციალური გახადა ახალმა არასრულწლოვანთა მართლმსაჯულების კოდექსმა, ვფიქრობ, არასრულწლოვანთა მართლმსაჯულების ადმინისტრირებაზე ზედამხედველობის ფუნქციით აღჭურვილ პირებს (შეიძლება ეს იყოს საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭო), სასურველია, პერიოდულად მიეცეთ შესაძლებლობა, დაესწრონ კანონთან კონფლიქტში მყოფ არასრულწლოვანთა სასამართლო სხდომებს და ჩაატარონ კლევა იმ მიზნით, რომ მოხდეს არასრულწლოვანთა მართლმსაჯულების სისტემაში არსებული გამოწვევების იდენტიფიცირება, რაც საბოლოო ჯამში სისტემის კიდევ უფრო მეტ გაჯანსაღებას გამოიწვევს. ამასთან, ვფიქრობ, გერმანიის მაგალითი ყურადღებას იმსახურებს და, საგამონაკლისო შემთხვევებში, კვლევითი მიზნების არსებობის შემთხვევაში, სასამართლოს უნდა ჰქონდეს შესაძლებლობა, ასეთ პირებს მისცეს უფლება, დაესწრონ არასრულწლოვანთა სისხლის სამართლის საქმეთა განხილვას. თავისთავად, მსგავსი

---

[64] JR38, RE Application for Judicial Review, Northern Ireland, 2015, <https://swarb.co.uk/jr38-re-application-for-judicial-review-northern-ireland-sc-1-jul-2015/>, [4/11/2019].

[65] *Greenebaum S. S.*, Conditional Access to Juvenile Court Proceedings: A Prior Restraint or a Viable Solution?, Journal of Urban and Contemporary Law, Vol. 44, 1993, 140.

[66] *Van Bueren G.,* A Commentary on the United Nations Convention on the Rights of the Child, Article 40th Child Criminal Justice, Leiden, Boston, 2006, 24.

შემთხვევები უნდა იყოს საგამონაკლისო, რათა არ მოხდეს იმ ატმოსფეროს დარღვევა არასრულწლოვანთა სასამართლო სხდომაზე, რაც ასე აუცილებელ ატრიბუტს წარმოადგენს არასრულწლოვანთა მართლმსაჯულებისთვის. თუ შევაჯამებთ საერთაშორისო სტანდარტებს და საერთაშორისო პრაქტიკას, ეს მოსაზრება წინააღმდეგობაში არ მოვა არც ერთ მათგანთან, პირიქით, გათვალისწინებული იქნება „პეკინის წესებში" მოცემული რეკომენდაციაც: „ძალისხმევა უნდა იქნეს მიმართული იმისკენ, რომ არასრულწლოვანთა მართლმსაჯულების სისტემის ადმინისტრირების ფარგლებში შეიქმნას მუდმივი შეფასებითი გამოკვლევის მექანიზმი და შეგროვდეს და გაანალიზდეს სათანადო მონაცემები და ინფორმაცია ადმინისტრირების შეფასების, მომავალში გაუმჯობესებისა და რეფორმირების მიზნით". „კონფიდენციალურობა არ ნიშნავს საიდუმლოებას. მნიშვნელოვანია, რომ საზოგადოებამ გაიგოს, თუ როგორ ფუნქციონირებს არასრულწლოვანთა სასამართლო".[67]

ასევე მინდა შევეხო ამკ-ის 29-ე მუხლის 1-ლი ნაწილით გათვალისწინებულ იმპერატიულ ნორმას სხდომის დახურვის წესის თაობაზე, ყოველგვარი გამონაკლისის გარეშე. თუ დავუშვებთ შესაძლებლობას, რომ, ძალზედ საგამონაკლისო შემთხვევებში, შესაძლებელია საქმის საჯაროდ განხილვა თავსებადიც კი იყოს არასრულწლოვნის საუკეთესო ინტერესებთან და მხარეთა შუამდგომლობაც კი იქნეს წარდგენილი სხდომის თუნდაც გარკვეული ნაწილის საჯაროობასთან დაკავშირებით, ხომ არ უნდა აძლევდეს კანონი მოსამართლეს უფლებამოსილებას, უკიდურესად საგამონაკლისო შემთხვევებში, გახსნას თუნდაც სხდომის ნაწილი? თუ კიდევ ერთხელ გადავავლებთ თვალს საერთაშორისო აქტებს და საზღვარგარეთის ქვეყნების პრაქტიკას, არც ერთთან ასეთი დანაწესი არ მოვა წინააღმდეგობაში, ვინაიდან აქაც, სახელმძღვანელო პრინციპი არასრულწლოვნის საუკეთესო ინტერესი იქნება. გარდა ამისა, საქმის საჯარო განხილვის უფლება ერთ-ერთი ფუნდამენტური ელემენტია სამართლიანი სასამართლოს უფლებისა, რომელიც განმტკიცებულია საერთაშორისო აქტებითა და საქართველოს კონსტიტუციით და ხომ არ შეიძლება, ამკ-ის 29-ე მუხლის 1-ლი ნაწილი მივიჩნიოთ დანაწესად, რომელიც კონსტიტუციით გარანტირებული უმნიშვნელოვანესი უფლებით სარგებლობას უკრძალავს არასრულწლოვანს მაშინაც კი, როცა საქმის საჯაროდ განხილვა შესაძლებელია, მის საუკეთესო ინტერესებთან იყოს თავსებადი. კიდევ ერთხელ აღვნიშნავ, მსგავსი შემთხვევა უკიდურესად იშვიათ გამონაკლისს უნდა წარმოადგენდეს, იმის გათვალისწინებით, რომ „თითოეული ბავშვი უნიკალური და ღირებული ადამიანია და მისი პირადი ღირსება, განსაკუთრებული საჭიროებები, ინტერესები და კონფიდენციალურობა უნდა იყოს პატივცემული და დაცული".[68]

ბიბლიოგრაფია:

1. საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსი, 20/02/1998 (ძალადაკარგულია 01/10/2010).
2. საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსი, 09/10/2009.
3. საქართველოს არასრულწლოვანთა მართლმსაჯულების კოდექსი, 12/06/2015.
4. ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვის კონვეცია, ევროპის საბჭო, 4/11/1950.
5. გაეროს კონვენცია ბავშვის უფლებების შესახებ, 20/11/1989.
6. გაეროს მინიმალური სტანდარტული წესები „არასრულწლოვანთა მიმართ მართლმსაჯულების განხორციელების შესახებ" („პეკინის წესები"), 29/11/1985.

[67] *Greenebaum S. S.,* Conditional Access to Juvenile Court Proceedings: A Prior Restraint or a Viable Solution?, Journal of Urban and Contemporary Law, Vol. 44, 1993, 161.

[68] United Nations Guidelines on Justice in Matters Involving Child Victims and Witnesses of Crime (ECOSOC Res 2005/20, 22 July 2005), III.8.a and I.6.

7. გაეროს ბავშვის უფლებათა კომიტეტის ზოგადი კომენტარი №10 მართლმსაჯულების სისტემაში ბავშვის უფლებების შესახებ, 2007.
8. ევროპის საბჭოს მინისტრთა კომიტეტის სახელმძღვანელო დირექტივები „ბავშვზე ორიენ-ტირებული მართლმსაჯულების თაობაზე", 2010. საქართველო-ევროკავშირის ასოცირების დღის წესრიგი, 2014-2016 წლებში, 2014, <https://eeas.europa.eu/archives/delegations/georgia/documents-/eap_aa/associationagenda_2014_ka.pdf>.
9. *ტრექსელი შ.*, ადამიანის უფლებები სისხლის სამართლის პროცესში, თბ., 2009, 143, 145, 147.
10. *შალიკაშვილი მ., მიქანაძე გ.*, არასრულწლოვანთა მართლმსაჯულება (სახელმძღვანელო), თბ., 2016, 86-87.
11. *ჰამილტონი ქ.*, არასრულწლოვანთა მართლმსაჯულების საკანონმდებლო რეფორმის სახელმძღვა-ნელო მითითებები, თბ., 2015, 88-89.
12. Gerichtsverfassungsgesetz, GVG, 9th May, 1975.
13. Jugendgerichtsgesetz (JGG), Bundesgesetz, Jugendgerichtsgesetz in der Fassung der Bekanntmachung vom 11. Dezember 1974 (BGBl. I S. 3427), das zuletzt durch Artikel 4 des Gesetzes vom 27. August 2017 (BGBl. I S. 3295) geändert worden ist.
14. Guidelines of the Committee of Ministers of the Council of Europe on Child-Friendly Justice, The Committee of Ministers of the Council of Europe, 2010.
15. Procedural Safeguards for Children Who are Suspects or Accused Persons in Criminal Proceedings, The European Parliament and the Council of the European Union, Directive (EU) 2016/800.
16. United Nations Guidelines on Justice in Matters Involving Child Victims and Witnesses of Crime (ECOSOC Res 2005/20), 2005.
17. *Albrecht H.*, Youth Justice in Germany, Crime and Justice, Vol. 31, Youth Crime and Youth Justice: Comparative and Cross-National Perspectives, The University of Chicago Press Journals, 2004, 445.
18. American Bar Association (ABA) Division for Public Education, The History of Juvenile Justice, Dialogue on Youth and Justice, 2007, 2.
19. *Brunner R.*, *Dölling D.,* Jugendgerichtsgesetz, Kommentar, 12. neu bearbeitate Auflage, 2011, 310.
20. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions, An EU Agenda for the Rights of the Child, 2011, 3.
21. *Doob A. N., Tonry M.*, Varieties of Youth Justice, Crime and Justice, Vol. 31, Youth Crime and Youth Justice: Comparative and Cross-National Perspectives, Crime and Justice, The University of Chicago Press Journals, 2004, 3.
22. *Dünkel F.,* Juvenile Justice Systems in Europe – Reform Developments Between Justice, Welfare and ''New Punitiveness'', Kriminologijos Studijos, Vol. 1, 2004, 32.
23. European Union Agency for Fundamental Rights and Council of Europe, Handbook on European Law Relating to the Rights of the Child, Luxembourg, 2015, 17.
24. *Greenebaum S. S.*, Conditional Access to Juvenile Court Proceedings: A Prior Restraint or a Viable Solution?, Journal of Urban and Contemporary Law, Vol. 44, 1993, 136, 140, 143, 161.
25. *Grisso T.*, Juveniles' Waiver of Rights, Legal and Psychological Competence, New York, 1981, 2.
26. *Hopman M. J.*, (Why) Should Children Have Rights? A Philosophical Perspective, The United Nations Convention on the Rights of the Child (Taking Stock after 25 Years and Looking Ahead), 2016, 272.
27. International Juvenile Justice Observatory, White Paper on the EU Directive 2016/800 on Procedural Safeguards for Children Who are Suspects or Accused Persons in Criminal Proceedings. Key Aspects, Priorities and Challenges for Implementation in the EU Member States, 2016, 7.
28. *Jancic O. C.*, The Rights of the Child in a Changing World, 25 Years after the UN Convention on the Rights of the Child, International Academy of Comparative Law, 2016, Preface.Joint Civil Society Position on the Draft Report of Caterina Chinnici on the Proposal for a Directive on Procedural Safeguards for Children Suspected or Accused in Criminal Proceedings, 2014, 7.
29. *Manco E.,* Protecting the Child's Right to Participate in Criminal Justice Proceedings (Commentary), Amsterdam Law Forum, Vol. 8, Amsterdam, 2016, 67.
30. *Morris B., Davies M. M.,* Can Children's Privacy Rights be Adequately Protected through Press Regulation? What Press Regulation Can Learn from the Courts, Journal of Media Law, Vol. 10, Issue 1, 2018, 101.

31. *Nijnatten C.,* ''Behind Closed Door: Juvenile Hearings in the Netherlands'', International Journal of Law and the Family, Vol. 3, Issue 2, 1989, 177.
32. *Palmer E.,* Germany: Children's Rights: International and National Laws and Practice, Law Library of Congress-94, 2007, 513. https://www.loc.gov/law/help/child-rights/pdfs/ChildrensRights-Germany.pdf.
33. *Rap S.,* The Participation of Juvenile Defendants in the Youth Court A Comparative Study of Juvenile Justice Procedures in Europe, Utrecht, 2013, 37-38.
34. The Reporters Committee for Freedom of the Press, Access to Juvenile Courts, A Reporters Guide to Proceedings & Documents, 1999, 2.
35. *Trasen J. L.*, Privacy v. Public Access to Juvenile Court Proceedings: Do closed Hearings Protect the Child or the System?", Boston College Third World Law Journal, Vol. 15, Issue 2, 1995, 372-374, 377-378.
36. *Van Bueren G.*, A Commentary on the United Nations Convention on the Rights of the Child, Article 40 Child Criminal Justice, Leiden, Boston, 2006, 22, 24.
37. In re Gault„ Supreme Court of U.S., No. 116, 1 (1967).
38. Sutter v. Switzerland, ECHR, 8209/78, 1984.
39. T. & V. v. the United Kingdom, ECHR, 24888/94, 24724/94, 2000.
40. Re JR38 [2016] AC 1131.
41. Case T.R, the Supreme Court of Ohio, 1990.
42. U.S. v. L.M., 425 F.Supp.2d 948, N.D. Iowa 2006.
43. <https://swarb.co.uk/jr38-re-application-for-judicial-review-northern-ireland-sc-1-jul-2015/>.
44. <https://www.nolo.com/legal-encyclopedia/exceptions-confidentiality-juvenile-criminal-records.html>.
45. <https://germanlawarchive.iuscomp.org/?p=771#175>.
46. <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/387/1/>.
47. <https://www.americanbar.org/content/dam/aba/migrated/publiced/features/DYJpart1.authcheckdam.pdf>.